

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	11
----------------	----

Κεφάλαιο Πρώτο Θεωρητική θεμελίωση. Έννοιες, Ορισμοί, Πεδίο. Το πρόβλημα της επιστημονικής ταυτότητας της ΣΕ

1.1. Η Σύγκριση. Έννοια και περιεχόμενο.....	14
1.2. Η Συγκριτική Εκπαίδευση. Έννοιες και ορισμοί. Η επιστημονική ταυτότητα της ΣΕ.	16
1.3. Η θέση της Συγκριτικής Εκπαίδευσης στις Επιστήμες της Αγωγής. Το πρόβλημα της ορολογίας.	19
1.4. Το Αντικείμενο της Συγκριτικής Εκπαίδευσης.....	23
1.5. Οι δυνατότητες και οι περιορισμοί της Συγκριτικής Εκπαίδευσης.....	26
1.6. Η σημασία της Συγκριτικής Εκπαίδευσης.....	28

Κεφάλαιο Δεύτερο Μέθοδοι στη Συγκριτική σπουδή της Εκπαίδευσης

2.1. Το πλαίσιο της μεθόδου στη συγκριτική σπουδή.	30
2.2. Ο πολυεπίπεδος χαρακτήρας της συγκριτικής προσέγγισης.....	32
2.3. Η «συγκριτική σπουδή» ως σύνθετη μεθοδολογική διαδικασία	33
2.4. Η Συγκριτική εκπαίδευση και η Διεθνής εκπαίδευση	35
2.5. Η έρευνα στη Συγκριτική Εκπαίδευση.	38
2.6. Το ζήτημα του Σκοπού της ΣΕ και το Συγκριτικό Επιχείρημα.	43
2.7. Το συγκριτικό επιχείρημα ως ‘τόπος συνάντησης’ του ‘καθεστώτος αλήθειας’, του ‘συστήματος γνώσης’ και της εκπαιδευτικής πολιτικής.	45
2.8. Το μεταβαλλόμενο διεθνές «συγκείμενο» και η συγκριτική σπουδή και έρευνα την εποχή της παγκοσμιοποίησης.	48

Κεφάλαιο Τρίτο Θεωρητικές Προσεγγίσεις στη Συγκριτική σπουδή της Εκπαίδευσης

3.1. Το πλαίσιο των ‘λόγων’ στη συγκριτική σπουδή της εκπαίδευσης.	55
3.2. Η εμπειρική-επιστημονική και θετικιστική Συγκριτική Παιδαγωγική.	57
3.3. Η δομολειτουργική θεωρία και ο «εκσυγχρονισμός».	58
3.4. Ο Μεθοδολογικός Εμπειρισμός.	60
3.5. Η προσέγγιση μέσω της μελέτης προβλημάτων.	62
3.6. Η ιστορική συγκριτική ανάλυση.	64
3.7. Οι θεωρίες της σύγκρουσης και της αναπαραγωγής.	67

3.8. Οι θεωρίες του «παγκόσμιου συστήματος», της «εξάρτησης» και της «παγκόσμιας κουλτούρας».	70
3.9. Η μεταμοντέρνα κατάσταση.	74

Κεφάλαιο Τέταρτο
Η Εκπαίδευση στις κοινωνίες της νεωτερικότητας

Εισαγωγή.	79
4.1. Η Προϊστορία της ΣΕ. Το στάδιο των Ταξιδιωτικών εντυπώσεων.	79
4.2. Ο λόγος της «νεωτερικότητας»: βιομηχανική επανάσταση, έθνος-κράτος, Διαφωτισμός.	85
4.3. Η γένεση και η εγκαθίδρυση των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη.	93
4.4. Ο εκπαιδευτικός δανεισμός.	96
4.5. Η εξάπλωση των εκπαιδευτικών συστημάτων και η επέκταση της μαζικής εκπαίδευσης.	98
4.6. Βιοπολιτική και εκπαίδευση.	102
4.7. Η κατασκευή της «επιστημονικής» παιδαγωγικής.	106
4.8. Η «γραμματική του σχολείου».	108
4.9. Οι ιστορικές παραδόσεις και η οργάνωση των δομών της γνώσης.	113
4.10. Η οργάνωση των προγραμμάτων σπουδών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.	117
4.11. Η οργάνωση των προγραμμάτων σπουδών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	121

Κεφάλαιο Πέμπτο
Η θεμελίωση και η εξέλιξη της Συγκριτικής Εκπαίδευσης (19ος-20ος αιώνας).
Βασικοί εκπρόσωποι, «λόγοι» και «τόποι» της ΣΕ

5.1. Η εξέλιξη της Συγκριτικής Παιδαγωγικής κατά τον 19ο αιώνα.	127
5.1.1. Η «προ-επιστημονική περίοδος» της ΣΕ: Ο «εθνικός χαρακτήρας» «εκπαιδευτικός δανεισμός». Πλαίσιο και διαστάσεις.	127
Marc Antoine Jullien de Paris: Ο «πατέρας» της Συγκριτικής Παιδαγωγικής.	129
5.1.2. Ο «εκπαιδευτικός δανεισμός» στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.	131
5.2. Η επιστημονική περίοδος της ΣΕ: Η αναζήτηση της αιτιώδους σχέσης μεταξύ εκπαίδευσης και κοινωνίας. Ο εθνικός χαρακτήρας των εκπαιδευτικών συστημάτων. Η ιστορική ερμηνευτική περίοδος.	136
M.Sadler: Το ζωντανό πνεύμα της εκπαίδευσης.	140
I. Kandel: Οι αδιόρατες δυνάμεις του εκπαιδευτικού γίνεσθαι.	141
N. Hans: Έμφαση στους εκπαιδευτικούς παράγοντες και παραδόσεις.	143
V. Mallinson: Η αποθέωση του εθνικού χαρακτήρα.	144
5.3. Η οριοθέτηση της επιστημονικής ταυτότητας της ΣΕ: Η εμπειρική – αναλυτική ή θετικιστική περίοδος.	146
G.Z.F. Bereday: Η μετάβαση από την ιστορία στις κοινωνικές επιστήμες.	152
B. Holmes: Τα εκπαιδευτικά «προβλήματα» στο επίκεντρο της συγκριτικής σπουδής.	154
H. Noah & M. Eckstein: Προς μια επιστήμη της συγκριτικής σπουδής της εκπαίδευσης.	157
E. King: Ο χαρακτήρας και τα όρια της επιστημονικής συγκριτικής σπουδής.	159
A Anderson: Δομολειτουργισμός και συγκριτική σπουδή.	161

5.4. Ανάπτυξη και κρίση στην εκπαίδευση: Θεωρήσεις και ζητήματα στις δεκαετίες '70-'90.....	162
---	-----

Κεφάλαιο Έκτο

Η εκπαίδευση στις κοινωνίες της ύστερης νεωτερικότητας

6.1. Προκλήσεις και μετασχηματισμοί. Νέοι ηγεμονικοί λόγοι και ιδεότυποι.	175
6.2. Ο αποικισμός της γνώσης: κοινωνίες και οικονομίες της γνώσης.	176
6.3. Η «Παγκοσμιοποίηση».	178
6.4. Οι επιδράσεις της «Κοινωνίας της Γνώσης» και της «Παγκοσμιοποίησης» στον εκπαιδευτικό θεσμό.....	181
6.5. Η «αλλαγή εκπαιδευτικού παραδείγματος»: γεωγραφίες της γνώσης και γεωμετρίες της εξουσίας.	185
6.5.1. «Τόποι» της γνώσης.	187
6.5.2. Διαγράμματα της «εξουσίας».	189
6.6. Οι «πολιτικές της γνώσης» και οι επιδράσεις στην εκπαίδευση: προς την «ολοκληρωτικά παιδαγωγούμενη κοινωνία».	191
6.7. Οι πολιτικές «επιτήρησης και ελέγχου» και η διακυβέρνηση των αριθμών. Η επισφαλής και αναλώσιμη κοινωνία.	197

Κεφάλαιο Έβδομο

Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση (2000-2015)

7.1. Η «Ευρώπη της γνώσης»: 'Λόγος' και των 'πολιτικές' της ΕΕ στη δεκαετία του '90.	201
7.2. Το πλαίσιο του λόγου και των πολιτικών στη δεκαετία του 2000.	203
7.3. Η Στρατηγική της Λισσαβόνας: Γενικό πλαίσιο και περιεχόμενο.	205
7.4. Οι Μελλοντικοί Στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων.	207
7.5. Το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010». Οι Ομάδες Εργασίας για τους Δείκτες και τα Κριτήρια.....	208
7.6. Τα επίπεδα αναφοράς μέσω των ευρωπαϊκών επιδόσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (Benchmarks).	209
7.7. Η Αξιολόγηση του Προγράμματος «Ε& Κ 2010» και η νέα αρχή της στρατηγικής της Λισαβόνας (2004-05).	210
7.8. Οι πολιτικές της περιόδου 2005-2008.	211
7.9. Η περίοδος 2008-2010. Ο σχεδιασμός του Προγράμματος «Ε & Κ 2020».	213
7.10. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020».	216
7.11. Οι πολιτικές της περιόδου 2010-2013. Οι θεματικές ομάδες εργασίας.	218
7.12. Οι νέες προτεραιότητες του προγράμματος «Ε & Κ 2020».	219
7.13. Η μετρήσιμη «Ευρώπη της γνώσης» και οι πολιτικές των αριθμών.	220

Κεφάλαιο Όγδοο

Πολιτικές «εκμάθησης» και «διακυβέρνησης».

Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών και η παγκόσμια εκπαιδευτική ατζέντα

8.1. Διακυβέρνηση και Εκμάθηση: «Ιδεότυποι», «δίκτυα» και «ροές».	225
8.2. Η έννοια της παγκόσμιας «διακυβέρνησης» στην εκπαίδευση.	228

8.3. Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών.	231
8.4. Η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού: Συγκριτική αξιολόγηση και πολιτική «εκμάθησης».	235
8.5. Η καταγωγή της ΑΜΣ: στρατηγική αξιολόγηση και οργανωτική εκμάθηση στις πολυεθνικές επιχειρήσεις.	238
8.6. Η εισαγωγή της ΑΜΣ στο λόγο και τις πολιτικές της ΕΕ. ...	239
8.7. Η ΑΜΣ στη Στρατηγική της Λισαβόνας: Οι τέσσερις αρχές. Οι στόχοι, τα μέσα, οι κατευθύνσεις.	240
8.8. Η ΑΜΣ και ο ρόλος των δεικτών και των κριτηρίων αναφοράς.	244
8.9. Επιλεγόμενα.	247

Κεφάλαιο Ένατο

Προς την «κοινωνία των ικανοτήτων». Οι «ικανότητες» των μαθητών και τα «προσόντα» των εκπαιδευτικών στην «Ευρώπη της γνώσης»

9.1. Η έννοια της «ποιότητας» και της «αποτελεσματικότητας» της σχολικής εκπαίδευσης.	250
9.2. Έννοια και διαστάσεις της ικανότητας. ...	252
9.3. Οι «ικανότητες» στην «Ευρώπη της γνώσης»: Ακαδημαϊκές, εργασιακές και εγκάρσιες ικανότητες.	254
9.4. Το εκπαιδευτικό επάγγελμα στο διεθνή χώρο και η διαμόρφωση του «λόγου» για τα «προσόντα» των εκπαιδευτικών.	261
9.5. Ο «λόγος» για τις «ικανότητες» και τα επαγγελματικά «προσόντα» των εκπαιδευτικών.	263
9.6. Ο εκπαιδευτικός στη στρατηγική της Λισαβόνας (2000-2010). «Λόγοι» και πολιτικές της ΕΕ. ...	264
9.7. Το πλαίσιο των «προσόντων» του εκπαιδευτικού στην «Ευρώπη της γνώσης».	268
9.8. Οι «ικανότητες» του εκπαιδευτικού και η «επιτελεσματικότητα». Όψεις «διαγωγής» και διαστάσεις «υπαγωγής».	273

Κεφάλαιο Δέκατο

Η Μεταρρύθμιση του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου (2000-2015). Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης και ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας

10.1. Εισαγωγή.	281
10.2. Η Διακήρυξη της Μπολόνια (1999). ...	284
10.3. Οι περίοδοι/στάδια ανάπτυξης της Μπολόνια και οι πυλώνες του ΕΧΑΕ.	288
10.4. “Bologna is going global”: Μια κριτική αποτίμηση της διαδικασίας της Μπολόνια. ...	290
10.5. Λόγοι και πολιτικές της ΕΕ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση: Το πανεπιστήμιο στην «Ευρώπη της γνώσης» και ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας.	294
10.6. Η Πράσινη Βίβλος για τον ΕΧΕ, η 5 ^η ελευθερία της ‘γνώσης’ και η διαδικασία της Λιουμπλιάνα για το όραμα του ‘ΕΧΕ 2020’.	299
10.7. Το ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο και οι δύο στρατηγικές: «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020» και «Ευρώπη 2020». ...	303
- Η στρατηγική «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020». ...	303
- Ο ρόλος της εκπαίδευσης σε ένα λειτουργικό «τρίγωνο της γνώσης».	305

- Η Στρατηγική «Ευρώπη 2020».....	306
- Η διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	307
- Ο εκσυγχρονισμός της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ένα Θεματολόγιο για την Ανάπτυξη και Απασχόληση.....	308
- Η εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» στην εκπαίδευση.....	309
- Η μαθησιακή κινητικότητα: Ένα νέο κριτήριο αναφοράς.....	310
- Η Ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση στον κόσμο.....	311
10.8. Επιλεγόμενα. «Αναγνώσεις» των δύο διαδικασιών, του EXAE και του EXE.....	313

Κεφάλαιο Ενδέκατο **Η εκπαιδευτική διάσταση της Ευρώπης**

Εισαγωγή: Η μελέτη των εκπαιδευτικών συστημάτων.....	316
11.1. Δημογραφικά στοιχεία – η εξέλιξη του πληθυσμού των νέων.....	317
11.2. Οι εκπαιδευτικές βαθμίδες. Φοίτηση, διάρκεια, απασχολησιμότητα.....	319
11.3. Δομές και Θεσμοί.....	321
11.4. Η προσχολική εκπαίδευση.....	322
11.5. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση.....	323
11.6. Η ειδική αγωγή.....	325
11.7. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση.....	327
11.8. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	329
11.9. Η υποχρεωτική εκπαίδευση.....	330
11.10. Η Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης.....	332
11.11. Η εκπαίδευση και το επάγγελμα των εκπαιδευτικών.....	333
11.12. Η σχολική αυτονομία.....	335
11.13. Εξωτερική αξιολόγηση και Πιστοποίηση ποιότητας.....	336

Κεφάλαιο Δωδέκατο **Η Συγκριτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα**

12.1. Φάσεις και περίοδοι ανάπτυξης της ΣΕ στην Ελλάδα.....	339
12.2. Είδος και αντικείμενο των συγκριτικών μελετών.....	340
Η ιστορική εξέλιξη της ΣΕ.....	340
12.3. Η προ-επιστημονική περίοδος.....	340
12.3.1. Η δεκαετία του '50.....	341
12.3.2. Οι δεκαετίες του '60-'70.....	342
Η επιστημονική περίοδος.....	343
12.4. Η δεκαετία του '80.....	343
12.5. Η δεκαετία του '90.....	344
12.6. Η εδραίωση της ΣΕ: Η δεκαετία του 2000.....	348
Βιβλιογραφία.....	353